

ARA PT-4209

44

Eesti Evangeeliumi Luteri usu olemasoleva

koguduse

PÕHIKIRI

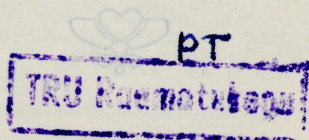

Eesti Evangeeliumi Luteri usu Konsistooriumi väljaanne.

i.c.

6 18106092

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

316-44

353 94173

Üldmäärused.

§ 1.

Evangeeliumi Luteri usu kogudus on evangeeliumi-luteriusuliste usuühing. Tema eesmärgiks ja ülesandeks on Jumala sõna kuulutamine, koguduse ühise jumalateenistuse korraldamine, koguduse liikmete elava usu ja armastuse jõu arendamine, usuliste, kõlbliste, heategeliste, hariduslike ja kasvatuslike tarviduste täitmine.

koguduse ülesandeks on ka Eesti Evangeeliumi Luteri usu kiriku välise ja sisemise elu ja kiriku ühtluse ülesehitamisel kaasa aidata ja kaasa töötada.

§ 2.

koguduse liikmeteks loetakse kõik need isikud ühes oma lastega, kes senisest kogudusest ametlikult ei ole lahkunud ja kes sinna uuesti sisse astuvad.

§ 3.

koguduse õpetuse aluseks on Vana ja Uue Testamendi prohvetite ja apostlite kirjad ning Sümboliraamatuteks nimetatud kirjasid seletavad Apostliku, Nikea ja Athanasiuse usutunnistused, Augsburgi muutmata usutunnistus ja teised kirjad, mis Liber concordiae nimelisse kirjadekogusse on üles võetud.

§ 4

kogudus kuuliub Eesti Vabariigi territooriumil olemasolevate Evangeeliumi Luteri usu koguduste (usuühingute) liitu (Eesti Evangeeliumi Luteri usu kirik) ja tema kohta on maksvad kõik selle liidu põhikirja määrused.

Ametikandjad.

§ 5. Koguduse ametikandjad on õpetaja ja köster. Nad valitakse ametisse eluajaks ja annavad ametisse seadmise puhul ametivande.

Sunduslikud usulised talitused.

§ 6.

koguduse sunduslikud usulised talitused on: jumalateenistus, ristimine, konfirmatsioon, armulaud, laulatus ja matmine, õpetaja ametisse õnnistamine ning koguduse peale seadmine ja köstri koguduse peale seadmine.

Jumalateenistus.

§ 7.

Evangeeliumi Luteri usu koguduses peetakse igal pühapäeval ja iseäralistel pühade aegadel kui ka mõnel teisel ajal avalikku jumalateenistust laulu, jutluse ja palvega. Jumalateenistuse korra ja jumalateenistuse laulud määrab kindlaks kirik oma organite kaudu.

Iseäralised pühad, millal jumalateenistust peetakse, on esimene ja teine Jõulupüha (25. ja 26. dets.), Uus Aasta (1. jaan.), Kolmekuningapäev (6. jaan.), Palvepäev (esimese kannatuse-nädala kolmapäev), Maarja kuulutuse päev (25. märts), Palmipuude-püha, Suur Neljapäev ja Suur Reede; esimene ja teine Kristuse Ülestõusmise püha, Kristuse Taevaminemise püha, esimene ja teine Nelipühipäev, Kolmainu Jumala püha (pühapäev pärast Nelipühi), Jaanipäev (24. juuni), Lõikusepüha (oktoobrikuu 2. pühapäev) Usupuhastuse-püha (31. okt. või sellele järgnev pühapäev), Surnutepüha (viimne pühapäev kirikuaastas); mõned teised tähtpäevad: Eesti iseseisvuse päev (24. veebr.), kohaliku kiriku pühitsuse või koguduse aastapäev; Jõuluõhtu ja Vana Aasta õhtu. Ka peetakse jumalateenistust Kristuse tulemise ja kannatamisaja nädalates, Kirikupäeva, sinodite ja konverentside puhul ja muudel juhtumustel.

Peale jumalateenistuse kirikus peetakse avalikke jumalateenistusi palvemajades, peredes või ka surnuaedadel ja vabas õhus. Laste ja noorsoo jumalateenistusi ja loetusi peetakse kirikutes, palvemajades, peredes või teistes kohtades. Peale avalikkude jumalateenistuste peetakse evangeeliumi-luteriusulistele kodust jumalateenistust oma pererahvale ja majarahvale igas evangeeliumi-luteriusulises peres.

Ristimine.

§ 8. Ristimine on igale evangeeliumi-luteri-usulisele kohustuslik sakrament. Ristimist toimetab koguduse õpetaja, köster ehk selleks koguduse poolt volitatud ja õpetaja poolt kinnitatud hääleõiguslik evangeeliumi-luteriusuline kirikus tarvitusele võetud ja agendas äratähendatud korra järele. Ristimine peab sündima vee tarvitamisega Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nime sisse, mille juures vanemad ja tunnistajad töotuse annavad, et nad last Evangeeliumi Luteri usus tahavad kasvatada ja õpetada. Raske haiguse ja suremise korral võib toimetada ristimist iga täiskasvanud ristiinimene.

Konfirmatsioon.

§ 9. Harilikult enne täisealiseks saamist või ka hiljemalt kogutakse evangeeliumi-luteri-usulised mõlemast soost või ka need, kes Evangeeliumi Luteri usu kiriku liikmeks tahavad hakata, konfirmatsiooniõpetuseks kokku, kus neid püütakse elavale usule äratada ja ristiusu tundmises süvendada. Õpetus seisab täies ulatuses Luteri väikese katekismuse alusel; õpetuse järele võetakse soovijad, kes valmis on Evangeeliumi Luteri usu kiriku kuulutuse järele elama, Evangeeliumi Luteri usu kiriku õiguslikeks liikmeteks vastu õnnistamistali-

tuse läbi käte pealepanemisega. Konfirmeeritavate ea, õpetuseaja vältuse ja korra määrab kindlaks kirik oma organite kaudu. Ainult konfirmatsiooni järele õnnistatud koguduseliikmetel on osa armulaua-sakramendist ja teiste Evangeeliumi Luteri usu kiriku liikmete õiguste tarvitamisest.

Piht ja armulaud.

§ 10. Armulauale tulemiseks valmistatakse pihitalituse läbi ette. Pihi ülesanne on kogudust patutundmisele ja Jumala armu otsimisele viia ja soovijatele pattude andeksandmist kuulutada. Armulaual jagatakse osavõtjatele leiva ja viina all välja Jeesuse Kristuse töötuse kohaselt tema ihu ja verd.

Laulatus.

§ 11. Laulatus on

Evangeeliumi Luteri usu koguduse liikmetele abiellumiseks sunduslik. Laulatuse maksvuseks on tarvilik: 1) Vaimuliku küsimine pruutpaarilt, kas nad tõsise meelega tahavad kristlikku abiellu astuda; 2) peigmehe ja pruudi sellekohane avaldatud kindel töötus; 3) abieluks kuulutamine ühes õnnistusega kiriku käsiraamatu järele. Laulatust peab vähemalt kahe tunnistaja juuresolekul toimetama, misjuures sõrmuseid vahetatakse. Laulatuse eel käib kolmekordne kuulutus.

Matmine.

§ 12.

Evangeeliumi Luteri usu koguduse surnud liikmed maetakse kiriklikult. Matmistalitusel pannakse surnu puusärgile kolm korda mulda, misjuures matja ütleb: „Mullast oled sina võetud, mullaks pead sina saama, ja mullast äratab sind Issand Jeesus Kristus viimsel päeval jälle üles.“

Ametisseseadmised ja pühitsemissed.

§ 13.

koguduses ametisse asumisel seatakse koguduse peale ametisse õpetaja ja köster avalikul koguduse jumalateenistusel palve, Jumala sõna kuulutamise ja õnnistamise läbi, mis seotud käte pealepanemisega ja vaimuliku laulu saatel. Ametisseseatav annab pühaliku tõotuse, et ta ametit ustavalt ja oma ameti kohaselt tahab pidada.

Peale selle võib ette tulla muid pühitsuse-talitusi; neid kõiki toimetatakse vaimuliku laulu, Jumala sõna kuulutamise, palve ja õnnistusega.

§ 14. § 7.—13. nimetatud talitusi toimetatakse palve, Jumala sõna lugemise ja kuulutamise ning vaimulikkude laulude laulmisega. Talituste kord on kindlaks määratud kiriku käsiraamatus (agendas). Kogudusel on luba korraldada kirikukellade helistamist ja pidulikkudel juhtumustel rongikäike.

Koguduse õigused.

§ 15.

Eesti Evangeeliumi Luteri usu kogudusel on kõik juriidilise isiku õigused: ta võib esineda kohtutes ja ametiasutustes nõudjana ja kostjana, teha igasuguseid lepinguid, igal seaduses ettenähtud teel omandada, pantida ja võõrandada kinnis- ja vallasvara, niipalju kui see kitsendatud ei ole usuühingute ja nende liitude seaduse § 26-ga.

Koguduse juhtimine.

§ 16. Kogudust juhivad: õpetaja ehk õpetajad, täiskogu (peakoosolek), nõukogu ja juhatus.

§ 17. Õpetaja on koguduse usuline ja vaimline juht. Tema peab jumalateenistust ja toimetab teisi usulisi talitusi. Abilisteks selle juures on köster ja tarbekorral abiõpetaja. Üksikuid usulisi talitusi, peale § 9.—11. tähendatud talituste, võivad ette võtta õpetaja volitusel ka teised isikud. Võõrad õpetajad võivad kirikus jutlustada ja usulisi talitusi toimetada kohaliku õpetaja loaga, kuna piiskopil ja kohalikul praostil on see luba ameti poolest olemas.

§ 18. Õpetaja ühes köstriga peab koguduse raamatuid ja annab tarvilisi ametitunnistusi seaduses ettenähtud korras välja. Õpetaja esitab kohalikule praostile iga aasta

kiriku aruande ja muutused teenistuskirjades enese ja köstri kohta Konsistooriumi poolt kindlaks määratud tähtjaks.

§ 19. Õpetaja valitakse koguduse täiskogu poolt kõrgema usuteadusliku haridusega isikute hulgast, kellele on Konsistooriumi poolt õpetaja-ameti pidamine lubatud, kes on sellekohase eksami Konsistooriumis teinud ja kes ei ole alla 25 a. vana.

§ 20. Õpetaja ametlik riie on: villane või siidist lai must kirikukuub (talaar), ettepoole rippuvate otstega valge kaelaside, rinnal kantav ametirist, sametist peakate (parett), mida ainult väljas kantakse.

§ 21. Õpetajal on tarvitada kiriku pitsat pealkirjaga:

§ 22. Abiõpetaja valitakse nõukogu poolt koguduse õpetaja nõusolekul kõrgema usuteadusliku haridusega isikute hulgast, kellele on Konsistooriumi poolt õpetaja-ameti pidamine lubatud ja kes ei ole alla 25 a. vana. Nõukogu nõusolekul võib õpetaja endale omal kulul abi võtta.

§ 23. Köster valitakse koguduse täiskogu poolt isikute hulgast, kellel on köstriameti pidamiseks Konsistooriumi poolt luba. Köster seatakse ametisse kohaliku õpetaja poolt.

Täiskogu (peakoosolek).

§ 24. Koguduse liikmete täiskogust võtavad osa kõik kodanlikult täisealised konfirmeeritud koguduseliikmed, kes oma maksukohustused koguduse ja kiriku vastu korralikult täitnud ja kes kohaliste omavalitsuse-asutuste valimisõigusest seaduse järele ilma ei ole jäetud ja kes vähemalt 1 aasta koguduse hingekirjas olnud.

§ 25. Peakoosoleku kutsub kokku nõukogu vähemalt üks kord aastas. Kokkukutsumise üle teatatakse kirikus kolmel koosolekueelsel pühapäeval enne koosolekut, kusjuures viimane teadaanne võib sündida samal päeval, milleks täiskogu kokku kutsutud; ka pannakse teadaanne kiriku juure üles. Teadaandes peavad koosoleku aeg, koht ning päevakord ja § 24. sisu ära tähendatama. Ühtlasi tuleb teatada, kunas ja kus teiskordne täiskogu koosolek ära peetakse, kui esimene liikmete vähese ilmumise pärast pidamata jääb. Koosoleku avab nõukogu esimees ehk tema asetäitja, mille järele koosoleku juhataja ja protokollikirjutaja valitakse.

Koguduse täiskogu on otsustusevõimeline, kui koosolekule on ilmunud $\frac{1}{10}$ üldisest hääleõiguslike koguduseliikmete arvust, kui rohkem ei ole kui 1000 hääleõiguslikku liiget, tõuseb see arv üle 1000 liikme, arvatakse põhiarvule (100) iga järgmise täie saja pealt kuni viie

tuhandeni 10 ja iga täie saja pealt üle viie tuhande 5 juure.

Otsused tehakse liht häälteenamusega. Õpetaja, köstri, nõukogu liikmete ja kõikide saadikute valimisi toimetatakse kinnisel (salajasel) hääletamisel. Koosoleku protokoll kirjutatakse koosoleku juhataja, protokollikirjutaja ja vähemalt kolme liikme poolt alla, keda koosolek selleks volitab. Kui määratud ajaks tarvilik arv liikmeid kokku ei tule, kutsutakse hiljemalt kahe nädala jooksul teine koosolek kokku, mis ilmunud liikmete arvu peale vaatamata otsustusevõimeline on. Sellel koosolekul ei ole võimalik päevakorda täiendada.

Märkus: Õpetaja ja köstri valimisi võib toimetada ringkondade kaupa.

§ 26. Nõukogu on kohustatud erakorralise täiskogu kokku kutsuma, kui seda nõuavad 100 täiskogu liiget või revisjonikomisjon.

§ 27. Täiskogu alla käivad: õpetaja ja köstri valimine, nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmete ja nende kandidaatide, ja kõikide teiste tarvilikkude esindajate ning saadikute valimine, aruande ja eelarve kinnitamine, kinnisvara omandamine, võõrandamine ja pantimine, usuühingu seaduse piirides ja nõukogu ettepanekul muud tähtsamad koguduse elusse, kirikusse ja tema asutustesse puutuvad küsimused.

§ 28. Õpetaja ja köstri valimine, niisama ka kinnisvara omandamine, võõrandamine ja pantimine, nõukogu liikmete tagandamine ja põhikirja muutmine otsustatakse $\frac{2}{3}$ ilmunud häälte enamusega. Kui õpetaja ja köstri valimistel kahel korral ükski kandidaat $\frac{2}{3}$ häälteenamust ei saa, siis otsustatakse valimine kolmandal korral liht häälteenamusega.

§ 29. Koguduse kirikust (liidust) lahkumise ja koguduse lõpetamise küsimus otsustatakse $\frac{2}{3}$ häälteenamusega erakorraliselt selleks kokkukutsutud täiskogu koosolekul, millest osa võtab vähemalt $\frac{3}{4}$ koguduse hääleõiguslikkudest liikmeist.

Märkus: Kui tähtsate koguduse elusse puutuvate küsimuste otsustamiseks põhikirjas nõutud arv hääleõiguslikke koguduseliikmeid kahel korral kokkukutsumise peale kokku ei tule, siis võib kirjaliku hääletamise ette võtta.

Nõukogu.

§ 30. Nõukogu seisab 12—30 liikmest koos, kes täiskogul valitakse; peale nende valitakse 10—20 kandidaati. Enne valimist määratakse kindel nõukogu liikmete kui ka kandidaatide arv täiskogu poolt ära. Peale selle on õpetajad ja köstrid nõukogu liikmed.

§ 31. Nõukogu liikmete kandidaadid seab nõukogu ise kuu aega enne valimisi üles nende

koguduseliikmete seast, kes vastavad usulistele-kõlblistele nõuetele ja suudavad § 36. nõudmisi täita, ja nimelt kaks korda suuremal arvul, kui liikmeid tuleb valida. Koguduse hääleõiguslikkudel liikmetel on õigus ka omalt poolt kandidaate üles seada, kes § 32. nimetatud nõudmistele vastavad. Sellekohane kirjalik ettepanek eestseisusele sünnib vähemalt 10 allkirjaga ja mitte hiljemalt kui kaks nädalat enne valimispäeva.

§ 32. Passiivne valimisõigus on igal koguduse liikmel, kes vastab § 24. nimetatud nõuetele.

§ 33. Valitute nimed antakse kogudusele järgmisel pühapäeval teada. Kui mõni liige ametit vastu ei võta või ametist lahkub, siis astub kandidaatide seast tema asemele see, kes valimistel kõige enam hääli sai. Uue liikme ameti-aeg kestab selle ajani, milleni endine liige oli valitud.

§ 34. Nõukogu liige, kes oma ametipidamises korratu ja kirikutegevusele kahjulik juhtub olema, tagandatakse nõukogu ettepanekul täiskogu otsuse põhjal ametist. Tema asemele astub kandidaat, kes valimistel kõige enam hääli saanud.

§ 35. Nõukogu liikmete ameti-aeg kestab 3 aastat. Iga aasta lahkub $\frac{1}{3}$ liikmeid ametist ja võetakse tarvilised valimised ette.

Esimesel ja teisel korral sünnib ametist lahkumine liisu läbi; edaspidi ameti kestuse järele.

Lahkunud liikmeid võib uuesti valida.

§ 36. Nõukogu ülemaks kohuseks ja ülesandeks on koguduse usulise ja kõlblise ülesehitamise töös õpetajale toeks olla ja koguduse tegevust edendada. Samuti on nõukogu ülesandeks koguduse majapidamine ja asjaajamine, nagu: eelarvete ja aruannete läbivaatamine; kiriku varanduste, asutuste ja hoonete üle valitsemine ja valve ning tarvitamiskorra äramääramine; koguduse vaeste ja haigete eest hoolekandmise korraldamine; valvus korrapidamise üle kirikus ja kiriklikkudes asutustes, isearanis ka selle üle, et kiriku hooneid mitte otsarveteks ei tarvitataks, mis nende ülesannetega kokku ei käi; ettepanekute tegemine õpetaja ja kõstri valimise kohta; nõukogu liikmete, saadikute ja revisjonikomisjoni liikmete kandidaatide ülesseadmine; koguduseliikmete maksude äramääramine; kiriku ametnikkude ülevalpidamise eest hoolitsemine; juhatuse poolt kokkuseatud hääleõiguslike koguduseliikmete nimekirja kinnitamine ja valve, et täiskogust osa ei võtaks need, kellel selleks õigust ei ole; abi-

õpetaja valimine; täiskogu kokkukutsumine ja päevakorra äramääramine.

Märkus: Eriliste ülesannete jaoks võib nõukogu komisjone asutada, kelle tegevuse eest ta vastutav on. Komisjonide liikmeiks võib peale nõukogu liikmete ka teisi koguduse liikmeid kutsuda.

§ 37. Nõukogu kutsutakse kokku juhatus poolt tarviduse järele, aga mitte vähem kui 2 korda aastas. Otsuseid tehakse liht häälteenamusega; kui hääled pooleks lähevad, annab otsuse esimehe hääle, valimisel liisk. Valimised nõukogus toimetatakse kinnise hääletamisega. Koosolek on otsustusevõimeline, kui vähemalt $\frac{1}{3}$ liikmete arvust on ilmunud, seal hulgas ka juhatuse esimees ehk tema abi.

Juhatus.

§ 38. Juhatus seisab koos esimehest, tema abist, kirjatöimetajast ja laekahoidjast, kelle nõukogu oma liikmete hulgast ühe aasta peale valib. Peale selle võib, kui tarvis, veel 2 liiget valida, kelle ametid nõukogu ära määrab. Õpetaja on juhatuse liige. Juhatus on otsustusevõimeline, kui 3 liiget koos on, nende hulgas esimees ehk tema abi. Juhatuses on ühtlasi ka nõukogu esimees. Juhatuses asukoht on

§ 39. Juhatus on koguduse väline esindaja. Ta on täiskogu ja nõukogu täidesaatev organ ja koguduse asjaajaja valitsuseasutustes ja kohtutes. Juhatus hooleks on nõukogu otsustamise alla käivate asjade ettevalmistamine, tarviliste raamatute pidamine, kirikuteenrite ametissenimetamine, köstri puhkeaja korraldamine, varanduste valitsemine ja muud, mida nõukogu temale ülesandeks teeb.

§ 40. Juhatusel on oma pitsat pealkirjaga

§ 41. Juhatus esitab kogudust kui juriidilist isikut ilma iseäralise volikirjata ja võib oma õigusi edasi volitada oma valiku järele ja oma vastava tunnistusega. Ametlikkudele kirjadele, tunnistustele, niisama igasugustele lepingutele ja volikirjadele kirjutavad alla juhatuse esimees ehk tema asetäitja ja kirjatoimetaja.

Uute liikmete vastuvõtmise kord.

§ 42.
koguduse uuteks liikmeteks võetakse vastu: koguduseliikmete lapsed sündimise ja ristimise läbi, lapsed kuni 16. eluaastani nende vanemate soovil; pärast 16. eluaastat vabatahtliku sisseastumise läbi. Uusi liikmeid võtab vastu õpetaja ehk tema asetäitja.

TARTU ÜLTKOOLI
RAAMATUKOGU

Väljaastumis-kord.

§ 43. Välja astuda võib igaüks vabatahtlikult, teatades sellest õpetajale ehk tema asetäitjale, kusjuures ta kohustatud on kõik kohustused koguduse ja kiriku vastu kuni väljaastumiseni täitma. Laste väljaastumisest kuni 16. eluaastani teatavad nende vanemad.

Väljaheitmis-kord.

§ 44. Koguduse liikmete hulgast võib välja heita neid koguduseliikmeid, kes oma maksukohustusi kolme viimase aasta eest ei ole täitnud, juhatuse ettepanekul nõukogu otsusega.

§ 45. Kui keegi ristiusu vastu avalikult põlgust avaldab või seda teotab, võib teda nõukogu õpetaja ehk tema asetäitja või juhatuse kaebusel koguduse liikmete hulgast välja heita $\frac{2}{3}$ hääleenamusega. Ka avalikku pahandust sünnitava kõlvalu elu pärast võib selsamal teel kogudusest välja heita.

Sissetuleku-allikad.

§ 46. Kogudus saab omale sissetulekuid koguduste varanduste kasutamisest, liikmemaksumedest, korjandustest, laululehtedest ning usu-lise ja kõlblise sisuga kirjanduse müügist, annetustest, pärandustest, maksudest ametitalituste puhul jne.

Revisjonikomisjon.

§ 47. Nõukogu ja juhatuse tegevuse järelevalveks koguduse varanduste valitsemises ja rahaliste arvete, dokumentide, raamatute ja aruannete revideerimiseks valib koguduse täiskogu üheks aastaks vähemalt kolmeliikmelise revisjonikomisjoni ja vastava arvu kandidaate.

§ 48. Revisjonikomisjoni liikmed jaotavad ametid omavahel. Revisjonikomisjon on otsustusevõimeline, kui vähemalt kolm liiget koos on.

§ 49. Revideerimise tagajärjed kantakse protokollis, mis juuresolevate revisjonikomisjoni liikmete poolt alla kirjutatakse. Revisjonikomisjon annab oma tegevusest aru koguduse täiskogule.

Likvideerimiskord.

§ 50.
koguduse likvideerimist võib alata nõukogu. Likvideerimise üle otsustab koguduse täiskogu selle seaduse § 29. äratähendatud korras.

§ 51. Kui koguduse täiskogu otsustab koguduse lõpetada, siis jääb koguduse tegevus otsekohe seisma ja täiskogu valib likvideerimiskomisjoni, kelle tegevusele ta instruksioonid annab. Likvideerimiskomisjon võtab varanduse üle, nõuab võlad sisse, rahuldab nõudmised koguduse vastu ja annab ülejäänud varandused kirjule üle.
